

досліджень є також механізм впровадження систем екологічного менеджменту на підприємствах України.

Перелік посилань

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. [Електронний Ресурс]. – Режим доступу: <http://www.Ukrstat.Gov.Ua>.
2. Екологічна Безпека – Основа Національної Безпеки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://greenparty.ua/news/ecological-problems-ukraine/ecological-problems-ukraine-news_19445.html.
3. Підприємництво в Україні, проблеми і перспективи конкурентоздатності українського підприємництва. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.refine.org.ua/pageid-1419-16.html>.
4. Головні екологічні проблеми та шляхи їх вирішення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.refine.org.ua/pageid-4958-1.html>.
5. Україна. Сталий розвиток 2007. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://who-is-who.com.ua/book/ust2007.html>.

Шевченко Т.Є.

доцент НТУУ «КПІ»

Прасолова І.В.

студент ФММ, НТУУ «КПІ»

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО СОТ

В даній статті розглядаються шляхи підвищення конкурентоздатності підприємства в умовах глобалізації. Особлива увага приділяється факторам, що мають найбільший вплив на підвищення конкурентоздатності підприємства з урахуванням особливостей сучасного ринку.

In this article discusses ways to enhance the competitiveness of enterprises in the context of globalization. Particular attention is paid to factors that have the greatest impact on improving competitiveness of enterprises with regard to the characteristics of modern market.

Ключові слова: глобалізація, Світова організація торгівлі (СОТ), конкурентне середовище, конкурентоспроможність.

Вступ. На сучасному етапі для України є актуальними питання інтеграції та співпраці на міжнародному ринку з розвинутими країнами. Вирішення задач пов'язаних з європейською інтеграцією України та забезпечення інноваційного шляху розвитку вітчизняної економіки може здійснюватися тільки шляхом розробки методичних підходів до оцінки рівня конкурентоспроможності підприємств, як основної ланки економічної системи, та забезпечення підвищення їх конкурентоспроможності [1].

Проблеми конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в умовах вступу України до СОТ розглядалися у вітчизняній та зарубіжній економічній

літературі, зокрема в роботах Г.І. Волинського, А.С. Гальчинського, Е.П. Абрамяна, Л.І. Абалкіна, М. Брейлі, І.П. Булеєва, Р. Дорнбуша та інших, але після вступу нашої держави до цієї організації багато проблем залишаються не вирішеними.

Постановка задачі. Метою даної статті є розробка науково-практичних рекомендацій щодо визначення умов забезпечення та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в контексті членства України в СОТ.

Для досягнення мети були поставлені такі задачі:

- проаналізувати теоретичні основи конкурентоспроможності та напрямки її підвищення в умовах глобалізації;
- проаналізувати позитивні і негативні наслідки вступу України до СОТ для вітчизняних підприємств та економіки України, в цілому;
- виявити основні фактори, що впливають на рівень конкурентоспроможності підприємств;
- визначити основні характеристики конкурентоспроможності підприємств та умови її забезпечення з огляду на членство України в СОТ;
- обґрунтувати роль інноваційного розвитку підприємств у забезпеченні конкурентоспроможності.

У ході дослідження використовувалися такі методи: теоретичного узагальнення і порівняння – для уточнення наукових визначень економічних категорій конкуренції, конкурентоспроможності підприємства, галузі й економіки в цілому; логіко-діалектичний метод пізнання – для побудови цілісної і багаторівневої системи управління конкурентоспроможністю, для включення в поняття економічної безпеки країни елемента конкурентоспроможності її галузей і окремих підприємств;

Результати дослідження. Головною умовою національної конкурентоспроможності є виробництво товарів і послуг, що відповідають вимогам світових ринків при одночасному підвищенні реальних доходів населення та забезпеченні зростання ефективності виробництва на основі використання нових технологій. Сьогодні у конкурентній боротьбі виграє той, хто не тільки швидше і якісніше створює нові знання та технології, а і швидко втілює їх у конкретний продукт та виходить з ним на світовий ринок .[2]

Головною перевагою, що можуть отримати українські підприємці внаслідок вступу України до СОТ, може стати створення прозорого та передбачуваного бізнесового середовища в Україні. Це означає, що адміністративні процедури не будуть часто змінюватися і не будуть впроваджуватися заходи на користь лише окремої частки виробників. Крім того, урядом необхідно розробити низку законів щодо загального спрощення адміністративних процедур в цілому.

Застосування технічних норм і стандартів, санітарних та фітосанітарних заходів у рамках правил та угод СОТ сприятиме підвищенню якості товарів та послуг на внутрішньому та зовнішньому ринках, розширенню виробництва, створенню нових робочих місць, підвищенню заробітної плати персоналу. В

свою чергу, це буде супроводжуватися зростанням платоспроможного попиту і сприятиме інвестуванню вітчизняних підприємств.

Важливим для українського бізнесу стане спрощення митних процедур та збільшення їх прозорості та контрольованості. На сьогодні майже всі торговельні партнери України визнають, що процедури митного оформлення при імпорті є одними з основних нетарифних бар'єрів у торгівлі.

Зменшення рівня ставок ввізного мита на практично всі види продукції, що імпортується до України, позитивним чином вплине на конкурентоспроможність підприємств, які використовують імпортні комплектуючі. Зменшення рівня ставок ввізного мита дасть змогу збільшити асортимент продукції на ринку України, від чого найбільше виграють саме споживачі.

Лібералізація ринку фінансових та банківських послуг сприятиме здешевленню кредитних ресурсів для підприємств України. На сьогодні це одна з головних проблем підприємств України. Багато з них відчують необхідність певних, іноді значних змін у своїй діяльності, але поки що не мають можливості залучити кошти на вигідних для себе умовах.[3]

Вступ України до СОТ потребує негайних заходів на державному рівні щодо створення рівних умов для конкурентної боротьби з іноземними виробниками – це доступність довгострокових банківських кредитів, можливість закупівлі сировини, що не виробляється в Україні, технічне переоснащення виробництва, гармонізація законів з питань оплати праці та стандартизації продукції розробка законів щодо загального спрощення адміністративних процедур.

У зв'язку з цим особливого значення набуває необхідність створення принципово нової системи управління конкурентоспроможністю підприємства, яка б ураховувала не тільки потреби максимальної реалізації наявних переваг порівняно з конкурентами, але й необхідність сталого підвищення конкурентоспроможності підприємства, регіону, галузі, національної економіки.

Очевидно, що конкурентоспроможність фірми (підприємства) – це основний фактор національного розвитку й корпоративного виживання.

Конкурентоспроможність фірми на окремому ринку визначається як здатність задовольняти потреби покупців краще, ніж суперники. Рішення цього завдання вимагає різних підходів у різний час залежно від постійно мінливих умов внутрішнього й зовнішнього середовища. Підприємство повинне бути гнучким до змін зовнішнього середовища й вчасно реагувати на ці зміни [4].

Підвищення конкурентоздатності підприємства досягається шляхом орієнтації підприємства на споживача, поліпшення якості продукції, впровадження інноваційної політики, більше якісного використання ресурсів, у тому числі людських, поліпшення умов роботи й ряду інших факторів.

Безумовно, існують загальні методи підвищення конкурентоспроможності підприємства, однак шляхи її підвищення повинні розглядатися для кожного підприємства, виходячи зі сфери його діяльності, типу підприємства, організаційної структури та інших факторів.

Основними факторами, що визначають конкурентоздатність підприємства можна вважати: стратегію фірми, наявність матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, інноваційний потенціал, частка ринку, ефективність менеджменту, випуск конкурентоздатної продукції.

Фактори, що впливають на конкурентоспроможність підприємства, можна розділити на внутрішні й зовнішні.

До зовнішніх факторів можна віднести політичну ситуацію в державі та її вплив на цінову політику, податкову, зовнішньоекономічну, фінансово-кредитну, науково-технічну й інноваційну політику, державне регулювання якості продукції, антимонопольне законодавство, систему заходів державної підтримки вітчизняного виробника, стан попиту та пропозиції на ринку й розвиток інфраструктури ринку, наявність конкурентів і стан конкуренції на ринку, розміщення виробничих сил і рівень концентрації виробництва, наявність сировинних ресурсів, загальний рівень техніки, технологій і інновацій у галузі.

До внутрішніх факторів можна віднести систему й методи управління діяльністю підприємства, рівень технологій, систему довгострокового планування, орієнтація на маркетингову концепцію, наявність кваліфікованих трудових ресурсів, систему управління якістю на підприємстві, асортиментну політику, доступ до якісної сировини й оптимізація ефективності використання сировинних ресурсів, інноваційний характер виробництва [6].

Для виходу ж вітчизняних підприємств на глобальний ринок необхідне виконання ряду певних умов. В умовах глобальної конкуренції корпоративна стратегія компанії повинна переглядатися й до неї необхідно включати реакцію на зміну конкурентного середовища на міжнародному рівні. Особливо це стало актуальним у світлі вступу України у СОТ, що призведе до посилення конкуренції між національними й закордонними виробниками.

Факторами підвищення конкурентоздатності підприємства з урахуванням особливостей сучасного ринку є:

- впровадження інноваційної політики підприємства, що визначає можливість підприємства конкурувати не тільки на внутрішньому, але й на зовнішніх ринках, яка визначає спрямованість на виробництво нових або відсутніх на ринку товарів і послуг;

- наявність кваліфікованих трудових ресурсів, що відповідають вимогам міжнародного ринку праці. Далеко не всі вітчизняні фірми, у тому числі великі піклуються про поліпшення умов роботи й мотивації своїх співробітників. У цьому плані Україна на порядок відстає від європейських держав, Японії, США та інших. Керівникам підприємств у першу чергу необхідно звернути увагу на мотивацію своїх співробітників, повинні бути забезпечені відповідні умови роботи, відпочинку, високий рівень заробітних плат, тому що люди є найголовнішим чинником розвитку будь-якого підприємства;

- система управління якістю на підприємстві. Сьогодні, коли споживач може вибирати з величезного числа товарів і послуг, що пропонуються, однієї з найважливіших детермінант існування й розвитку підприємства на ринку є якість пропонованих їм виробів або послуг.

Відповідність системи управління якістю на підприємстві міжнародному стандарту ISO 9001 припускає зміну організаційної структури підприємства, перебудування всіх етапів виробничого циклу від проектування продукції до її збуту. Підприємство повинне сертифікувати все виробництво в цілому й провести впроваджену сертифікацію системи якості. Продукція підприємства повинна також відповідати загальноприйнятому міжнародному стандарту безпеки продуктів - системі HACCP.

– безперервне вдосконалювання продукції національних виробників і розширення їхньої діяльності на міжнародному ринку, забезпечення пріоритетності продукції, підвищення її якості та технічних параметрів з метою задоволення потреб і конкретних запитів споживача, визначення переваг та недоліків товару в порівнянні із конкурентами, визначення й використання цінових факторів підвищення конкурентоздатності продукції, нові пріоритетні сфери використання продукції, диференціацію продукції, що забезпечує відносно стійкі переваги споживачам, проведення ефективної реклами, надання грошового або товарного кредиту [5].

Крім того, конкурентоспроможність підприємства залежить від правильного розуміння переваг закордонних споживачів; знання правил і культури ведення бізнесу в окремо взятій країні; правильної оцінки рівня конкурентоспроможності в галузі; внесення у свій продукт змін і модифікацій відповідно до смаків й традицій споживачів тієї країни, куди буде експортуватися товар; обліку особливостей каналів розподілу; правильного вибору способу проникнення на ринок; врахування культурних, соціальних, політичних, технологічних, екологічних й юридичних особливостей [6].

Висновки. В результаті проведених досліджень можна зробити такі висновки та рекомендації:

– на сучасному етапі підвищення конкурентоспроможності як підприємств так і національної економіки, в цілому, є необхідною умовою для інтеграції України в світову економіку;

– в умовах глибоких структурних змін міжнародного й національного ринку головне завдання підприємств полягає в знаходженні своєї ніші в жорстких умовах конкуренції на світовому ринку;

– основними факторами, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємств, можна вважати: проведення інноваційної політики, що визначає можливість підприємства конкурувати не тільки на внутрішньому, але й на зовнішніх ринках; наявність кваліфікованих трудових ресурсів, що відповідають вимогам міжнародного ринку праці; гнучка система управління якістю на підприємстві; безперервне вдосконалення продукції національних виробників та просування її на міжнародні ринки.

– підприємства, стратегія яких визначається як глобальна, повинні враховувати культурні, соціальні, політичні, технологічні, екологічні і юридичні особливості, ринку окремо взятої країни.

Перелік посилань

1. Должанський І. З. Конкурентоспроможність підприємства: навч.посібник / Должанський І. З. – К.: ЦНЛ, 2006. – 384с.
2. Майер Дж.М., Олесневич Д. Міжнародне середовище бізнесу: Конкуренція та регулювання у глобальній економіці / Переклад з англ.: Олесневич Д., Олесневич О. - К.: Либідь, 2002. – 703 с.
3. Осика С.Г., Пятницький В.Т. Світова організація торгівлі / Осика С.Г., Пятницький В.Т. ; 3-є видання, перероблене і доповнене. – К.: К.І.С., 2005. - 514 с.
4. Абрамян Е. Глобализация в современном мире / Е.Абрамян // Международная экономика. – 2007.
5. Волынский Г.О. Конкурентных преимуществ в условиях глобализации / Г.О.Волынский // Экономика Украины. – 2006.
6. Котельніков Д.І. Управління конкурентоспроможністю; навч. пос. для студентів ВНЗ / Д.І.Котельніков, С.М.Задоржна. – К.: Видавничий Дім «Слово», - 2004. – 168с.

Шевчук Н.А.

к.т.н., доцент НТУУ «КПІ»

Матвієнко Л.В., Матвієнко Т.В.

студентки ФММ, НТУУ «КПІ»

ПРИНЦИПИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ПРИ ЗАГРОЗІ БАНКРУТСТВА

У статті розглянуто політика антикризового управління при загрозі банкрутства. Показано систему антикризового управління та політику антикризового управління при загрозі банкрутства.

The article examines the politics of crisis management at the threat of bankruptcy. Displaying system of crisis management and crisis management policy at the threat of bankruptcy.

Ключові слова: банкрутство, криза, система антикризового управління, політика антикризового управління, механізми господарювання.

Вступ. У будь-якому суспільстві як цілісній соціально - економічній системі, його окремих сферах або ланках кожної сфери час від часу відбуваються кризові явища, які загрожують існуванню самої системи. Найбільш істотне значення має подолання кризових станів на підприємствах, які утворюють первинний ланцюг економіки держави. В Україні з переходом до ринкової економіки об'єктивно склалися умови порушення діяльності підприємств. Кризовий стан проявляється в тому, що погіршуються фінансові результати діяльності підприємств, зменшуються прибутки, що може призвести до банкрутства підприємства. Незважаючи на те, що підприємства поступово виходять з кризи, цей процес потребує прискорення. Основним засобом виживання підприємства у таких умовах є антикризове управління, яке повинно ґрунтуватися на розробці та реалізації політики антикризового управління, яка включає комплекс механізмів виходу із банкрутства і подолання